

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ  
МЕДИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ  
ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИКО - ФАРМАЦЕВТИЧНОГО  
УНІВЕРСИТЕТУ

Циклова комісія професійної та практичної  
підготовки відділення «Сестринська справа»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з  
навчальної роботи

Наталія БРАГАР

26 серпня 2025р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

з дисципліни **РЕПРОДУКТИВНЕ ЗДОРОВ'Я ТА ПЛАНУВАННЯ СІМ'Ї**

Спеціальність **223 «Медсестринство»**

Освітньо-професійний ступінь **фаховий молодший бакалавр**

Форма навчання **денна**

Кваліфікація- **Сестра медична**

Термін підготовки **3 роки 10 місяців**

Кількість кредитів **3,0**

Загальна кількість годин **90 годин**

з них: лекції **16 годин,**

практичні **28 годин,**

самостійна робота **46 годин.**

Залік (семестр) – **VI**

Програма складена відповідно до  
ОПП «Сестринська справа» 2024 р.

Схвалена на засіданні ЦМК  
Протокол №1 від «21»серпня 2025року  
Голова ЦМК ск

Запоріжжя 2025

**«Репродуктивне здоров'я та планування сім'ї».** Робоча навчальна програма з підготовки фахівців освітньо-професійного ступіню фаховий молодший бакалавр напрямку підготовки 223 «Медсестринство», - Запоріжжя, Медичний фаховий коледж ЗДМФУ, 2024. – 25с.

**Укладач:** Тетяна ГЕКАЛЮК - викладач

*Схвалено на засіданні циклової комісії професійної та практичної підготовки відділення «Сестринська справа»  
Протокол № 1 від «21» серпня 2025 року.*

## ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму з дисципліни «Репродуктивне здоров'я та планування сім'ї» складено для медичних закладів вищої освіти для спеціальності, 223 «Медсестринство» відповідно до ОПП «Сестринська справа» 2024 р.

Навчальним планом для вивчення дисципліни передбачено 90 год, з них лекцій — 16, навчальної практики — 28, самостійної роботи — 46 год.

Репродуктивне здоров'я — це стан повного фізичного, психічного та соціального благополуччя. Воно забезпечує можливість задовільного та безпечного сексуального життя, здатність до відтворення. Унаслідок несприятливих умов життя більшості населення зростає захворюваність та смертність, підвищується інвалідність, що негативно впливає на загальноекономічну ситуацію, погіршує передумови для збереження і поліпшення здоров'я нації.

Демографічна криза зумовлює посилення уваги до сім'ї як осередку відтворення населення та трудового потенціалу країни. Не менш важливе значення для відтворення населення та збереження життя й здоров'я нового покоління має стан репродуктивного здоров'я.

Охорона репродуктивного здоров'я розглядається як сукупність методів, прийомів і послуг, що впливають на репродуктивну функцію та благополуччя шляхом запобігання і вирішення проблем, які стосуються населення. Цим передбачено право чоловіків та жінок на інформацію та доступ до безпечних, ефективних і прийнятих методів планування сім'ї. Крім того, їм надається право доступу до відповідних послуг з охорони здоров'я, які дають змогу жінці безпечно перенести вагітність, пологи та народити здорову дитину.

Метою дисципліни є вивчення репродуктивного здоров'я організму чоловіка та жінки, методів і форм планування сім'ї, регулювання народжуваності, основ сексології. Знання та навички, що формуються під час вивчення дисципліни, є фундаментом для застосування професійної діяльності.

За навчальним планом «Репродуктивне здоров'я та планування сім'ї» вивчають на другому році навчання.

Види навчальних занять згідно з навчальним планом:

- лекції;
- навчальна практика;
- самостійна робота студентів.

У програмі відображено теми лекційних і практичних занять, якими повинні оволодіти студенти і про що мають бути поінформовані.

Засвоєння тем контролюється на практичних заняттях. Рекомендується застосовувати такі засоби діагностики рівня знань студентів: комп'ютерні тести, розв'язування ситуаційних задач, контроль практичних навичок тощо.

Циклова комісія має право вносити зміни до навчальної програми (15 %) залежно від організаційних можливостей, напрямів наукових досліджень, але відповідно до вимог кінцевих цілей ОКХ і ОПП за фахом підготовки та навчальним планом.

Після вивчення дисципліни *студенти повинні знати:*

- принципи роботи центрів з планування сім'ї та репродуктивного здоров'я;
- медичну документацію;
- демографічні показники;
- медичні показники;
- фізіологічну репродукцію жінки та чоловіка;
- форми та методи природного планування сім'ї;
- методи контрацепції;
- показання та протипоказання до застосування методів контрацепції;
- методи невідкладної контрацепції;
- методи стерилізації;
- жіноче та чоловіче безпліддя його класифікацію, причини;
- основи сексології;
- основні принципи інформації, навчання, комунікації (ІНК) жінок;
- оцінювання стану пацієнтів;
- проблеми жінки, чоловіка;
- правила техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму професійної безпеки в практичній діяльності.

***Студенти повинні вміти:***

- заповнити медичну документацію;
- підготувати пацієнтку до огляду;
- збирати анамнез;
- консультувати подружню пару;
- консультувати жінок з медичними проблемами;
- консультувати жінок з питань невідкладної контрацепції;
- оформлювати графік базальної температури та оцінювати показники;
- оцінювати симптом зіниці;
- оцінювати феномен папороті;
- оцінювати ступінь натягу цервікального слизу;
- проводити розрахунок фертильних днів;
- визначити тривалість менструального циклу;
- оволодіти методами контрацепції: бар'єрним, хімічним і гормональним;
- асистувати під час введення внутрішньоматкових засобів;
- здійснювати догляд за пацієнтами;
- дотримуватися правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму професійної безпеки в практичній діяльності.

***Студенти мають бути поінформовані про:***

- основи законодавства України про охорону здоров'я населення;
- основні принципи організації центрів репродуктивного здоров'я та планування сім'ї;
- нормативні акти та накази Міністерства охорони здоров'я України з

- питань охорони здоров'я жінок;
- нові методи діагностики та лікування безпліддя;
  - екологічний та санітарно-епідеміологічний стан регіону, України.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Загальні компетентності</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>ЗК</b> |
| Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.                                                                                                                                                                                                                                                                             | ЗК 4      |
| Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.                                                                                                                                                                                                                                                                    | ЗК 5      |
| Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.                                                                                                                                                                                                                                                        | ЗК 6      |
| Здатність до міжособистісної взаємодії.                                                                                                                                                                                                                                                                                            | ЗК 8      |
| <b>Спеціальні(фахові) компетентності</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <b>СК</b> |
| Здатність до застосовування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці.                                                                                                                                                                                                                  | СК 1      |
| Здатність до вміння задовольняти потреби пацієнта протягом різних періодів життя (включаючи процес умирання), шляхом обстеження, діагностики, планування та виконання медичних втручань, оцінювання результату та корекції індивідуальних планів догляду та супроводу пацієнта.                                                    | СК 2      |
| Здатність до співпраці з пацієнтом, його оточенням, з іншими медичними й соціальними працівниками на засадах сімейно-орієнтованого підходу, враховуючи особливості здоров'я чи 9 перенесені хвороби та фізичні, соціальні, культурні, психологічні, духовні чинники і фактори довкілля, здійснювати санітарнопросвітницьку роботу. | СК 4      |
| Здатність до динамічної адаптації та саморегуляції у важких життєвих і професійних ситуаціях з урахуванням механізму управління власними емоційною, мотиваційно-вольовою, когнітивною сферами.                                                                                                                                     | СК 5      |
| Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.                                                                                                                                                    | СК 7      |
| Здатність до використання інформаційного простору та сучасних цифрових технологій в професійній медичній діяльності.                                                                                                                                                                                                               | СК 8      |
| Здатність до використання сукупностей професійних навичок (умінь) при підготовці та проведенні діагностичних досліджень та застосовуванні дезінфікуючих і лікарських засобів у професійній діяльності.                                                                                                                             | СК 9      |
| Здатність до забезпечення безпеки пацієнта, дотримання принципів інфекційної та особистої безпеки, збереження здоров'я у процесі здійснення догляду, виконання маніпуляцій, процедур, при переміщенні та транспортуванні пацієнта, наданні екстреної медичної допомоги.                                                            | СК 10     |
| Здатність до безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я (освіта впродовж життя)..                                                                                                                                                                                                                       | СК 12     |
| Здатність до дотримання принципів медичної етики та деонтології.                                                                                                                                                                                                                                                                   | СК 14     |

| <b>Знання та розуміння</b>                                                                                                                                                                                                                                                                     |       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації.                                                                                                                                                                             | РН 1  |
| Застосовувати сучасні цифрові та комунікативні технології для пошуку інформації та документування результатів професійної діяльності.                                                                                                                                                          | РН 2  |
| Застосовувати основні положення законодавства в охороні здоров'я.                                                                                                                                                                                                                              | РН 3  |
| Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативноправовими документами                                                                                                                                                                                                           | РН 4  |
| Дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності.                                                                                                                                                                                                                                 | РН 5  |
| Обирати тактику спілкування з пацієнтами та членами їхніх родин, колегами, дотримуючись принципів професійної етики, толерантної та неосудної поведінки при здійсненні професійної діяльності, з урахуванням соціальних, культурних, гендерних та релігійних відмінностей.                     | РН 6  |
| Розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності та визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях і станах.                                                                        | РН 9  |
| Вміти проводити підготовку пацієнта до лабораторних, інструментальних та інших досліджень, здійснювати забір біологічного матеріалу та проб, скеровувати до лабораторії.                                                                                                                       | РН 10 |
| Застосовувати лікарські препарати та медикаменти при здійсненні професійної діяльності.                                                                                                                                                                                                        | РН11  |
| Виконувати медичні маніпуляції та процедури відповідно до фахових протоколів, алгоритмів, включаючи надання послуг з первинної медичної допомоги в складі команди первинної медичної допомоги .                                                                                                | РН 12 |
| Надавати екстрену та невідкладну долікарську медичну допомогу.                                                                                                                                                                                                                                 | РН 13 |
| Здійснювати заходи щодо збереження репродуктивного здоров'я населення з метою покращення демографічної ситуації.                                                                                                                                                                               | РН 14 |
| Надавати консультативну допомогу та здійснювати навчання населення щодо здорового способу життя, наслідків нездорового способу життя, важливості збільшення фізичної активності та здорового харчування, вакцинації; забезпечувати реабілітацію реконвалесцентів та диспансеризацію пацієнтів. | РН 15 |
| Вживати заходи, спрямовані на специфічну та неспецифічну профілактику захворювань.                                                                                                                                                                                                             | РН 16 |

## ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

| Назви розділів і тем                                                                                    | Всього годин | Кількість годин за видами занять |           |           |               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|----------------------------------|-----------|-----------|---------------|
|                                                                                                         |              | З викладачем                     |           |           | с/р,<br>інд/р |
|                                                                                                         |              | Всього                           | Лекцій    | П/з, С/з  |               |
| <b>Тема 1.</b> Репродуктивне здоров'я. Біологічні основи репродуктивної системи жінки та чоловіка       | 15           | 6                                | 2         | 4         | 9             |
| <b>Тема 2.</b> Планування сім'ї. Форми природного планування сім'ї                                      | 15           | 6                                | 2         | 4         | 9             |
| <b>Тема 3.</b> Бар'єрні методи контрацепції та сперміциди. ВМЗ. Гормональна та невідкладна контрацепція | 30           | 20                               | 8         | 12        | 10            |
| <b>Тема 4.</b> Безплідний шлюб                                                                          | 15           | 6                                | 2         | 4         | 9             |
| <b>Тема 5.</b> Основи сексології                                                                        | 11           | 2                                | 2         | -         | 9             |
| <b>Підсумковий контроль</b>                                                                             | 4            | 4                                | -         | 4         | -             |
| <b>Всього</b>                                                                                           | <b>90</b>    | <b>44</b>                        | <b>16</b> | <b>28</b> | <b>46</b>     |

## САМОСТІЙНА РОБОТА

| № з/п | Тема                                                                                                                                | Кількість годин |
|-------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1     | Анатомо-фізіологічні особливості розвитку статеві системи жінки в різні вікові періоди. Визначення оваріально-менструального циклу. | 4               |
| 2     | Котрацепція для підлітків (бесіда).                                                                                                 | 4               |
| 3     | Аборт. Підготовка інструментів для операції. Медичні та соціальні аспекти.                                                          | 4               |
| 4     | Основні етапи Національної програми «Репродуктивне здоров'я нації на 2006—2015 рр.» (основні тези).                                 | 4               |
| 5     | Гігієна та статеве виховання підлітків (бесіда).                                                                                    | 4               |
| 6     | Консультації пацієнтів з питань планування сім'ї — принцип «ДОВІРА». Методи природного планування сім'ї.                            | 4               |
| 7     | Підготовка інструментів для ендоскопічних, рентгенологічних обстежень. Асистування.                                                 | 4               |
| 8     | Захворювання, які передаються статевим шляхом їх вплив на репродуктивну функцію подружньої пари. Обстеження.                        | 6               |
| 9     | Взяття мазків на бактеріоскопічне дослідження. Заповнення направлень в лабораторію. Відпрацювання практичних навичок.               | 4               |
| 10    | Підготовка пацієнтки до введення ВМЗ. Спостереження Асистування.                                                                    | 4               |
| 11    | Заповнення облікової документації відповідно до вимог наказів МОЗ України                                                           | 4               |
|       | <b>Всього</b>                                                                                                                       | <b>46</b>       |

## **ЗМІСТ**

### **Розділ 1. Основи репродуктивного здоров'я**

#### **Тема 1. Репродуктивне здоров'я. Біологічні основи репродуктивної системи жінки та чоловіка**

*Лекція: 2 год.*

*Практичне заняття: 4 год.*

#### **ЛЕКЦІЯ 1 (т.1)**

##### **План**

1. Поняття про репродуктивне здоров'я нації. Показники репродуктивного здоров'я: медичні та демографічні.
2. Комплексна державна програма «Репродуктивне здоров'я нації» 2006—2015 рр.». Основні положення.
3. Біологічні основи репродуктивної системи жінки.
4. Фізіологія оваріально-менструального циклу. Жіночі статеві гормони.
5. Біологічні основи репродуктивної системи чоловіка. Сперматогенез.

#### **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1 (т.1)**

1. Медичне обстеження репродуктивної системи жінки та чоловіка.
2. Медсестринське оцінювання стану пацієнтів, медсестринська діагностика.
3. Участь у проведенні основних та додаткових методів обстеження пацієнтів. Планування медсестринських втручань.

##### **Практичні навички:**

- збирання скарг, анамнезу хвороби, життя;
- проведення медсестринського об'єктивного обстеження пацієнтів;
- трактування анамнестичних даних, загального стану, визначення проблем пацієнтів;
- установлення медсестринського діагнозу;
- складання плану медсестринських втручань;
- проведення консультування пацієнтів;
- заповнення відповідної медичної документації;
- дотримання правил особистої гігієни та гігієни статевого життя;
- дотримання правил техніки медичної безпеки.

## **ЛІТЕРАТУРА**

##### **Основна:**

1. Самойленко В.Б. Репродуктивне здоров'я та планування сім'ї : підручник / В.Б. Самойленко, Г.Г. Рой, В.В. Мисік ; за заг. ред. В.І. Литвиненка. – К.: ВСВ «Медицина», 2019. – 216 с.

**Додаткова:**

1. Гінекологія: підручник (ВНЗ I–III р. а.) / О.В. Степанківська, М.О. Щербина. – 2-е вид., випр. – К.: ВСВ «Медицина». – 2018. – 293-314с.
2. Планування сім'ї та контрацепція: навчальний посібник / В. І. Бойко, Н. В. Калашник, А. В. Бойко та ін.; за заг. ред. д-ра мед. наук, проф. В. І. Бойка. – Суми: Сумський державний університет, 2018. – 223 с.

**Тема 2. Планування сім'ї. Форми природного планування сім'ї**

*Лекція: 2 год.*

*Практичні заняття: 4 год.*

**ЛЕКЦІЯ 2 (т.2)**

**План**

1. Структура, організація, завдання служби планування сім'ї в Україні.
2. Інформація, навчання, консультування (ІНК) у роботі служб планування сім'ї, форми та впровадження.
3. Етапи консультування з планування сім'ї. Принцип «ДОВІРА».
4. Медсестринське обстеження при формах природного планування сім'ї.
5. Методи функціональної діагностики. Механізм дії, ефективність
6. Переваги та недоліки методів функціональної діагностики.

**ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2 (т.2)**

1. Медсестринське обстеження жінки: збирання скарг, даних анамнезу хвороби та життя, об'єктивне обстеження органів і систем. Визначення проблем пацієнтів.
2. Методи функціональної діагностики.
3. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час виконання мед сестринських втручань, інструментальних обстежень.

**Практичні навички:**

- збирання скарг, анамнезу життя;
- складання плану медсестринських втручань;
- графічне зображення базальної температури;
- визначення ступеня натягу цервікального слизу;
- визначення симптому зіниці;
- визначення феномену папороті;
- розрахунок фертильних днів;
- консультування жінок;
- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час виконання медсестринських втручань та інструментальних обстежень.

## ЛІТЕРАТУРА

### Основна:

1. Самойленко В.Б. Репродуктивне здоров'я та планування сім'ї : підручник / В.Б. Самойленко, Г.Г. Рой, В.В. Мисік ; за заг. ред. В.І. Литвиненка. – К.: ВСВ «Медицина», 2019. – 216 с.

### Додаткова:

1. Гінекологія: підручник (ВНЗ I–III р. а.) / О.В. Степанківська, М.О. Щербина. – 2-е вид., випр. – К.: ВСВ «Медицина». – 2018. – 293-314с.
2. Планування сім'ї та контрацепція: навчальний посібник / В. І. Бойко, Н. В. Калашник, А. В. Бойко та ін.; за заг. ред. д-ра мед. наук, проф. В. І. Бойка. – Суми: Сумський державний університет, 2018. – 223 с.

### Розділ 2.

#### Методи контрацепції

**Тема 3. Бар'єрні методи контрацепції та сперміциди. Внутрішньоматкові засоби (ВМЗ). Гормональна контрацепція. Невідкладна контрацепція**

*Лекція: 8 год.*

*Практичні заняття: 12 год.*

#### ЛЕКЦІЯ 3 (т.3)

##### План

1. Медсестринське обстеження з метою з'ясування підбору контрацептивів. Консультування та навчання пацієнтів методам контрацепції.
2. Бар'єрні методи контрацепції.
3. Сперміциди.

#### ЛЕКЦІЯ 4 (т.3)

##### План

1. Внутрішньоматкові засоби контрацепції.
2. Контрацепція для підлітків.
3. Дотримання правил особистої гігієни.

#### ЛЕКЦІЯ 5 (т.3)

##### План

1. Післяпологова контрацепція. Метод лактаційної аменореї.
2. Гормональна контрацепція. Класифікація контрацептивів.
3. Показання і протипоказання до застосування гормональних контрацептивів. Механізм дії, правила приймання. Пролонговані контрацептиви

## **ЛЕКЦІЯ 6 (т.3)**

### **План**

1. Невідкладна контрацепція.
2. Ін'єкційні контрацептиви. Імплантанти.
3. Методи стерилізації. Показання та протипоказання. Метод добровільної хірургічної стерилізації (ДХС) чоловіків. Методи стерилізації жінок.

### **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3 (т.3)**

1. Медсестринське обстеження з метою підбору контрацептивів.
2. Бар'єрні методи контрацепції. Сперміциди.
3. Внутрішньоматкові засоби контрацепції.
4. Контрацепція для підлітків.
5. Дотримання правил особистої гігієни. Правила професійної безпеки під час виконання ін'єкційних введень контрацептивів.

### **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4 (т.3)**

1. Післяпологова контрацепція. Метод лактаційної аменореї.
2. Гормональна контрацепція. Медсестринське обстеження в разі застосування гормональної контрацепції.
3. Показання і протипоказання до застосування гормональних контрацептивів. Спостереження за об'єктивним станом пацієнток і побічними діями.

### **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5 (т.3)**

1. Невідкладна контрацепція. Медсестринське обстеження під час застосування невідкладної контрацепції:
2. Ін'єкційні контрацептиви. Імплантанти.
3. Методи стерилізації. Показання та протипоказання. Метод добровільної хірургічної стерилізації (ДХС) чоловіків. Методи стерилізації жінок.
4. Дотримання правила професійної безпеки під час інструментальних обстежень, правила захисту у випадку спілкування з ВІЛ-інфікованими.

### **Практичні навички:**

- збирання скарг, анамнезу життя;
- складання плану обстеження пацієнтів;
- визначення проблем пацієнтів та встановлення медсестринського діагнозу;
- складання плану медсестринських втручань;
- консультування та навчання методам бар'єрної, сперміцидної контрацепції;
- консультування підлітків з питань контрацепції;
- консультування жінок віком понад 35 років та жінок з гормональними проблемами;
- проведення відбору пацієнтів для призначення бар'єрних і сперміцидних контрацептивів;
- підготовка пацієнтки та інструментів до введення внутрішньоматкових

засобів;

- контроль за місцем знаходження ВМЗ;
- проведення відбору пацієнток для гормональної контрацепції;
- оволодіння методами гормональної контрацепції;
- проведення відбору пацієнток для стерилізації;
- консультування жінок з медичними проблемами;
- консультування жінок і підлітків з питань невідкладної контрацепції;
- оволодіння методами невідкладної контрацепції;
- надання допомоги при типових і побічних ефектах.
- навчання подружньої пари правилам особистої гігієни та статевого життя.

## **ЛІТЕРАТУРА**

### **Основна:**

1. Самойленко В.Б. Репродуктивне здоров'я та планування сім'ї : підручник / В.Б. Самойленко, Г.Г. Рой, В.В. Мисік ; за заг. ред. В.І. Литвиненка. – К.: ВСВ «Медицина», 2019. – 216 с.

### **Додаткова:**

1. Гінекологія: підручник (ВНЗ І–ІІІ р. а.) / О.В. Степанківська, М.О. Щербина. – 2-е вид., випр. – К.: ВСВ «Медицина». – 2018. – 293-314с.
2. Планування сім'ї та контрацепція: навчальний посібник / В. І. Бойко, Н. В. Калашник, А. В. Бойко та ін.; за заг. ред. д-ра мед. наук, проф. В. І. Бойка. – Суми: Сумський державний університет, 2018. – 223 с.

## **Тема 4. Безплідний шлюб**

*Лекція: 2 год.*

*Практичні заняття: 4 год.*

### **ЛЕКЦІЯ 7 (т.4)**

#### **План**

1. Медсестринська діагностика жіночого та чоловічого безпліддя. Класифікація, причини. Обстеження подружньої пари. Соціальні аспекти безплідного шлюбу.
2. Діагностика імунологічно зумовленого безпліддя. Посткоїтальний тест.
3. Сучасні репродуктивні технології. Метод екстракорпорального запліднення (ЕКЗ). Профілактика безпліддя

### **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6 (т.4)**

1. Медсестринська діагностика жіночого безпліддя. Обстеження жінки: скарги, анамнез, об'єктивне обстеження.
2. Медсестринська діагностика чоловічого безпліддя. Обстеження чоловіка:

скарги, анамнез, об'єктивне обстеження.

3. Підготовка пацієнтів до якісних і кількісних тестів на імунологічно зумовлене безпліддя. до інструментальних методів дослідження

#### **Практичні навички:**

- збирання скарг, анамнезу життя, шкідливі звички, перенесені операції;
- складання плану обстеження;
- визначення проблем пацієнтів;
- взяття еякуляту на дослідження;
- підготовка до інструментальних методів обстеження;
- підготовка подружньої пари до тестів на імунологічно зумовлене безпліддя;
- написання скерування (направлення) на обстеження та лабораторне дослідження;
- доставка біологічного матеріалу до лабораторії;
- консультування, інформування та навчання подружньої пари з питань сексології;
- дотримання правил особистої гігієни та гігієни статевого життя;
- дотримання правил техніки медичної безпеки.

### **ЛІТЕРАТУРА**

#### **Основна:**

1. Самойленко В.Б. Репродуктивне здоров'я та планування сім'ї : підручник / В.Б. Самойленко, Г.Г. Рой, В.В. Мисік ; за заг. ред. В.І. Литвиненка. – К.: ВСВ «Медицина», 2019. – 216 с.

#### **Додаткова:**

1. Гінекологія: підручник (ВНЗ I–III р. а.) / О.В. Степанківська, М.О. Щербина. – 2-е вид., випр. – К.: ВСВ «Медицина». – 2018. – 293-314с.
2. Планування сім'ї та контрацепція: навчальний посібник / В. І. Бойко, Н. В. Калашник, А. В. Бойко та ін.; за заг. ред. д-ра мед. наук, проф. В. І. Бойка. – Суми: Сумський державний університет, 2018. – 223 с.

### **Тема 5. Основи сексології**

*Лекція: 2 год.*

#### **ЛЕКЦІЯ 8 (т.5)**

##### **План**

1. Основи сексології. Поняття про фізіологію статевого акту.
2. Сексуальні розлади. Лікування, профілактика.

## ЛІТЕРАТУРА

### Основна:

1. Самойленко В.Б. Репродуктивне здоров'я та планування сім'ї : підручник / В.Б. Самойленко, Г.Г. Рой, В.В. Мисік ; за заг. ред. В.І. Литвиненка. – К.: ВСВ «Медицина», 2019. – 216 с.

### Додаткова:

1. Гінекологія: підручник (ВНЗ I–III р. а.) / О.В. Степанківська, М.О. Щербина. – 2-е вид., випр. – К.: ВСВ «Медицина». – 2018. – 293-314с.
2. Планування сім'ї та контрацепція: навчальний посібник / В. І. Бойко, Н. В. Калашник, А. В. Бойко та ін.; за заг. ред. д-ра мед. наук, проф. В. І. Бойка. – Суми: Сумський державний університет, 2018. – 223 с.

Підсумковий контроль: теми 1-5 (4 год.).

## ПОТОЧНИЙ І ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

**Поточний контроль** – здійснюється під час практичних та семінарських занять, а також шляхом відпрацювання заборгованостей і незадовільних оцінок, проведення індивідуальних консультацій.

Контрольна робота або тестування по завершенні вивчення певної теми.

**Підсумковий контроль** – семестровий іспит (залік).

## КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

1. Оцінка **"відмінно"** виставляється, якщо студент:
  - глибоко, ґрунтовно, всебічно та систематизовано засвоїв весь програмний матеріал,
  - вичерпно, послідовно, ґрамотно та логічно його викладає,
  - правильно обґрунтовує прийняті рішення, має різнобічні навички, прийоми, виконання практичних робіт, виявляє вміння самостійно узагальнювати та викладати матеріал, не допускаючи помилок,
  - видозмінення завдання не викликає у нього складності,
  - виявляє знання основної та знайомство з додатковою літературою, передбачених програмою на рівні творчого використання,
2. Оцінка **"добре"** виставляється, якщо студент:
  - твердо знає програмний матеріал,
  - ґрамотно і по суті викладає його, не допускає суттєвих неточностей у відповіді на питання,
  - може правильно застосувати теоретичні положення і володіє необхідними навичками при виконанні практичних завдань на рівні аналогічного відтворення.
3. Оцінка **"задовільно"** виставляється, якщо студент:

- засвоїв тільки основний матеріал на рівні репродуктивного відтворення, але не знає окремих деталей,
  - припускається неточностей,
  - недостатньо вірних формулювань,
  - порушує послідовність у викладі матеріалу,
  - відчуває труднощі під час виконання практичних завдань.
4. Оцінка **"незадовільно"** виставляється, якщо студент:
- не знає значної частини програмного матеріалу,
  - допускає суттєві помилки,
  - з великим труднощами виконує практичні роботи на рівні нижче репродуктивного відтворення.

### **ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК**

1. Підготовка кабінету та гінекологічного крісла до роботи.
2. Знезараження інструментів і підготовка їх до стерилізації.
3. Приготування дезінфікуючих робочих розчинів.
4. Проведення інформування, консультування, навчання методам і формам планування сім'ї.
5. Консультування щодо методів природного планування сім'ї.
6. Визначення тривалості менструального циклу.
7. Вимірювання базальної температури.
8. Оцінювання ступеня натягу цервікального слизу.
9. Оцінювання симптому зіниці.
10. Оцінювання феномену папороті.
11. Проведення розрахунку фертильних днів.
12. Проведення відбору пацієнтів для призначення гормональних контрацептивів.
13. Проведення відбору пацієнтів для призначення бар'єрних контрацептивів та сперміцидів.
14. Консультування та підготовка жінки до введення ВМЗ.
15. Консультування підлітків з питань контрацепції.
16. Консультування жінок віком понад 35 років та жінок з гормональними проблемами.
17. Консультування жінок і чоловіків з питань використання різних методів добровільної хірургічної стерилізації.
18. Підготовка пацієнтів до проведення інструментальних методів.
19. Підготовка чоловіка до обстеження.
20. Підготовка подружньої пари до тестів на імунологічно зумовлене безпліддя.
21. Консультування і навчання подружньої пари з питань сексології.
22. Заповнення медичної документації.
23. Проведення санітарно-освітньої роботи.
24. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час виконання медсестринських втручань.

## ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Поняття про репродуктивне здоров'я. Основні показники.
2. Біологічні основи репродуктивної системи жінки та чоловіка.
3. Регуляція оваріально-менструального циклу. Жіночі статеві гормони.
4. Гормональний обмін у чоловіка.
5. Поняття про планування сім'ї. Принцип "ДОВІРА".
6. Форми природного планування сім'ї.
7. Структура, організація, завдання служби планування сім'ї в Україні.
8. ІНК в роботі служб планування сім'ї. Форми ІНК.
9. Упровадження програми ІНК для жінок.
10. Календарний метод планування сім'ї. Правила користування, оцінювання, консультування.
11. Метод базальної температури. Правила користування, оцінювання, консультування.
12. Натяг цервікального слизу, феномен папороті, симптом зіниці. Правила користування, оцінювання, консультування.
13. Переваги та недоліки кожного методу природного планування сім'ї.
14. Бар'єрні методи контрацепції. Різновиди. Механізм дії, ефективність, переваги та недоліки бар'єрних методів контрацепції.
15. Види сперміцидів. Різновиди. Механізм дії, ефективність.
16. Внутрішньоматкова контрацепція. Типи. Механізм дії. Показання та протипоказання до застосування.
17. Надання допомоги при типових і побічних діях та інших проблемах під час застосування ВМЗ.
18. Гормональна контрацепція. Методи, механізм дії, правила вживання.
19. Показання і протипоказання до застосування методів гормональної контрацепції.
20. Пролонговані контрацептиви. Переваги і недоліки.
21. Посткоїтальна контрацепція. Типи, механізм дії, побічні ефекти.
22. Використання простагландинів, побічні дії, можливі ускладнення.
23. Контрацепція для підлітків, переваги та недоліки.
24. Контрацепція для жінок понад 35 років та жінок з гормональними проблемами.
25. Методи стерилізації жінок. Показання і протипоказання.
26. Безплідний шлюб, жіноче, чоловіче безпліддя, поняття. Причини. Класифікація.
27. Методи обстеження подружньої пари.
28. Методи лікування безпліддя. Профілактика.
29. Гормональна кольпоцитодіагностика.
30. Імунологічно зумовлене безпліддя.
31. Основи сексології.
32. Екстракорпоральне запліднення.
33. Правила техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час виконання медсестринських втручань.

## Міжпредметна інтеграція

### Тема 1. Репродуктивне здоров'я. Біологічні основи репродуктивної системи жінки та чоловіка

| Дисципліна                                                                                  | Знати                                                                                                                                                                                                                                | Вміти                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Попередні<br>1.«Анатомія людини»                                                            | <ul style="list-style-type: none"><li>Анатомо-фізіологічні особливості та будова статевих органів.</li></ul>                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"><li>Описувати особливості будови жіночих статевих органів.</li></ul>                                                                                                                                                                                 |
| Наступні<br>1.«Медсестринство у внутрішній медицині»<br><br>2.«Медсестринство в акушерстві» | <ul style="list-style-type: none"><li>правила техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки в лікувально-профілактичному закладі.</li><li>Особливості надання амбулаторної допомоги жінкам</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>дотримуватись правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму, професійної безпеки в лікувально-профілактичних закладах.</li><li>Основи законодавства України про репродуктивне здоров'я та планування сім'ї.</li></ul> |
| Внутрішньо предметна інтеграція                                                             | <ul style="list-style-type: none"><li>Репродуктивна медицина як наука.</li><li>Робота медичної сестри</li></ul>                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"><li>збирання анамнезу;</li><li>оформлення необхідної облікової документації.</li></ul>                                                                                                                                                               |

### Тема 2. Планування сім'ї. Форми природного планування сім'ї

| Дисципліна                                                              | Знати                                                                                                                                                        | Вміти                                                                                                                                                |
|-------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Попередні<br>1.«Анатомія людини»<br><br>2. «Основи сестринської справи» | <ul style="list-style-type: none"><li>Анатомо-фізіологічні особливості та будова статевих органів.</li><li>Показання та протипоказання маніпуляцій</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>Описувати особливості будови жіночих статевих органів.</li><li>Техніка виконання практичних навичків</li></ul> |

|                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Наступні</p> <p>1.«Медсестринство у внутрішній медицині»</p> <p>2.«Медсестринство в акушерстві»</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>правила техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки в лікувально-профілактичному заклад.</li> <li>Методика виконання практичних навичок</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>дотримуватись правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму, професійної безпеки в лікувально-профілактичних закладів.</li> <li>Методи дослідження в репродуктивних центрах: бімануальне дослідження, огляд в дзеркалах, огляд чоловіка</li> </ul> |
| Внутрішньо предметна інтеграція                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>Робота медичної сестри ;</li> <li>особливості підготовки жінок та чоловіків до обстеження;</li> <li>Правила етики та деонтології</li> </ul>                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>огляд зовнішніх статевих органів;</li> <li>підготовка необхідного обладнання;</li> <li>підготовка жінки до УЗД;</li> <li>збирання, зберігання та відправлення матеріалу для дослідження.</li> </ul>                                                                           |

### Тема 3. Бар'єрні методи контрацепції та сперміциди. ВМЗ. Гормональна та невідкладна контрацепція

| Дисципліна                                                                          | Знати                                                                                                                                                           | Вміти                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Попередні</p> <p>1.«Анатомія людини»</p> <p>2. « Основи сестринської справи»</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Анатомо-фізіологічні особливості та будова статевих органів.</li> <li>Показання та протипоказання маніпуляцій</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Описувати особливості будови жіночих статевих органів.</li> <li>Техніка виконання практичних навичків</li> </ul>                                             |
| <p>Наступні</p> <p>1.«Медсестринство у внутрішній медицині»</p>                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>правила техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки в лікувально-</li> </ul>           | <ul style="list-style-type: none"> <li>дотримуватись правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму, професійної безпеки в лікувально-профілактичних закладів.</li> </ul> |

|                                   |                                                                                                                                                |                                                                                                                                                     |
|-----------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2.«Медсестринство в акушерстві»   | профілактичному закладі.<br>■<br>■ Методика виконання практичних навичок.                                                                      | ■ Методи дослідження в акушерстві : бімануальне дослідження, огляд в дзеркалах .                                                                    |
| 3.«Медсестринство в інфектології» | ■ етіологію, епідеміологію, класифікацію найпоширеніших інфекційних хвороб та принципи їх профілактики які можуть бути при трансплантації ВМЗ. | ■ Асистувати акушеру-гінекологу при трансплантації ВМЗ.                                                                                             |
| Внутрішньо предметна інтеграція   | ■ основні показання та протипоказання до призначення контрацептивів.                                                                           | ■ Знати групи контрацептивів;<br>■ інтерпретувати дані отриманих результатів клінічного обстеження пацієнтки (лабораторних, інструментальних тощо). |

#### Тема 4. . Безплідний шлюб

| Дисципліна                       | Знати                                                                                                                        | Вміти                                                                                                                                                         |
|----------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Попередні<br>1.«Анатомія людини» | ■ Анатомо-фізіологічні особливості та будова статевих органів.                                                               | ■ Описувати особливості будови жіночих статевих органів.                                                                                                      |
| 2. «Основи сестринської справи»  | ■ Показання та протипоказання маніпуляцій                                                                                    | ■ Техніка виконання практичних навичків                                                                                                                       |
| 3. «Основи мікробіології»        | ■ основні принципи класифікації мікроорганізмів;<br>■ поширення мікроорганізмів у природі;<br>■ вплив чинників навколишнього | ■ виготовляти дезінфікуючі розчини;<br>■ проводити дезінфекцію піпеток, предметних і покривних скелець, посуду, патологічного матеріалу, робочого місця, рук; |

|                                                      |                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                       |
|------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                      | середовища на мікроорганізми, дезінфекцію та стерилізацію.                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>■ проводити контроль стерилізації фізичними, хімічними і біологічними тестами.</li> </ul>                                                                      |
| Наступні<br>1.«Медсестринство у внутрішній медицині» | <ul style="list-style-type: none"> <li>■ правила техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки в лікувально-профілактичному заклад.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>■ дотримуватись правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму, професійної безпеки в лікувально-профілактичних закладів.</li> </ul> |
| 2.«Медсестринство в акушерстві»                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>■ Методика виконання практичних навичок.</li> </ul>                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>■ Методи дослідження в центрі репродукції: бімануальне дослідження, огляд в дзеркалах.</li> </ul>                                                              |
| 3.«Репродуктивне здоров'я»                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>■ Основи сексології</li> </ul>                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>■ Консультувати сімейні пари</li> <li>■ Оволодіти методами контрацепції</li> </ul>                                                                             |
| Внутрішньо предметна інтеграція                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>■ особливості підготовки жінок до обстеження.</li> </ul>                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>■ інтерпретувати дані отриманих результатів клінічного обстеження пацієнтки (лабораторних, інструментальних тощо).</li> </ul>                                  |

## Тема 5. Основи сексології

| Дисципліна                                 | Знати                                                                                                            | Вміти                                                                                                      |
|--------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Попередні<br>1.«Анатомія людини»           | <ul style="list-style-type: none"> <li>■ Анатомо-фізіологічні особливості та будова статевих органів.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>■ Описувати особливості будови жіночих статевих органів.</li> </ul> |
| 2. «Основи сестринської справи»            | <ul style="list-style-type: none"> <li>■ Показання та протипоказання маніпуляцій</li> </ul>                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>■ Техніка виконання практичних навичок</li> </ul>                   |
| Наступні<br>1.«Медсестринство у внутрішній | <ul style="list-style-type: none"> <li>■ правила техніки безпеки, охорони</li> </ul>                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>■ дотримуватись правил техніки безпеки, охорони праці в</li> </ul>  |

|                                 |                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|---------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| медицині»                       | праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки в лікувально-профілактичному заклад.                                                                  | галузі, протиепідемічного режиму, професійної безпеки в лікувально-профілактичних закладів.                                                                                                                                                                     |
| 2.«Медсестринство в акушерстві» | <ul style="list-style-type: none"> <li>Методика виконання практичних навичок.</li> </ul>                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>Методи дослідження в акушерстві : бімануальне дослідження, огляд в дзеркалах .</li> </ul>                                                                                                                                |
| Внутрішньо предметна інтеграція | <ul style="list-style-type: none"> <li>особливості підготовки жінок до обстеження;</li> <li>основні сексуальні захворювання та профілактику їх.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>визначати первинні і вторинні проблеми пацієнтки з проблемами в сексуальному житті;</li> <li>інтерпретувати дані отриманих результатів клінічного обстеження пацієнтки (лабораторних, інструментальних тощо).</li> </ul> |

## ЛІТЕРАТУРА

### **Основна:**

1. Самойленко В.Б. Репродуктивне здоров'я та планування сім'ї : підручник / В.Б. Самойленко, Г.Г. Рой, В.В. Мисік ; за заг. ред. В.І. Литвиненка. – К.: ВСВ «Медицина», 2019. – 216 с.

### **Додаткова:**

1. Гінекологія: підручник (ВНЗ I–III р. а.) / О.В. Степанківська, М.О. Щербина. – 2-е вид., випр. – К.: ВСВ «Медицина». – 2018. – 293-314с.
2. Планування сім'ї та контрацепція: навчальний посібник / В. І. Бойко, Н. В. Калашник, А. В. Бойко та ін.; за заг. ред. д-ра мед. наук, проф. В. І. Бойка. – Суми: Сумський державний університет, 2018. – 223 с.